

Nr 97.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående arvodesförhöjning åt vissa extra ordinarie ämneslärare vid högre lärarinneseminariet, allmänna läroverk och statens folkskoleseminarier; given Stockholms slott den 13 februari 1931.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts,
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Sam. Stadener.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 13 februari 1931.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Departementschefen, statsrådet Stadener anför härefter:

Under punkt 169 av 1931 års åttonde huvudtitel erinrade jag, hurusom 1927 års riksdag uttalat, att, med hänsyn till vissa svårigheter, som under skolreformens övergångstid kunde uppstå för de dåvarande extra lärarna vid de allmänna läroverken genom att ordinarieblivande och därmed följande förbättrad löneställning kunde komma att uppskjutas på ett sätt, som för den enskilde läraren kunde te sig såsom betungande och obilligt, åtgärder borde vidtagas för att bereda sådana extra lärare, som en avsevärdare tid komme att upprätthålla extra ordinarie lärarbefattning vid de allmänna

Arvodesförhöjning åt vissa extra ordinarie ämneslärare vid högre lärarinneseminariet, allmänna läroverk och statens folkskoleseminarier.

läroverken, särskild arvodesförhöjning. I anledning av ett utav Kungl. Maj:t i sådant hänseende till 1928 års riksdag framlagt förslag medgav riksdagen, att från och med budgetåret 1928/1929 till och med budgetåret 1934/1935 sådan extra ordinarie ämneslärare vid högre lärarinneseminariet, allmänt läroverk eller statens folkskoleseminarier, vilken förvärvat behörighet för anställning såsom ordinarie ämneslärare vid allmänt läroverk och med nit och skicklighet under minst tolv terminer bestritt full tjänstgöring vid någon av nu nämnda läroanstalter, finge åtnjuta arvode, manlig lärare med 3,800 kronor och kvinnlig lärare med 3,400 kronor för år räknat.

I enlighet med detta riksdagens beslut utfärdade Kungl. Maj:t sedermera kungörelse den 29 juni 1928 (nr 274). I denna kungörelse intogos jämväl i överensstämmelse med av 1928 års riksdag i annat sammanhang fattat beslut bestämmelser angående rätt för vissa extra ordinarie lektorer vid de kommunala gymnasierna eller gymnasielinjerna i Eksjö m. fl. städer att under närmare angivna villkor åtnjuta viss arvodesförhöjning.

För bestridande av med här ifrågavarande arvodesförhöjningar förenade kostnader har riksdagen för vart och ett av budgetåren 1929/1931 anvisat ett extra anslag av 55,000 kronor.

Under samma punkt av 1931 års åttonde huvudtitel erinrade jag vidare, att fråga blivit väckt om ändring i grunderna för utgående av här ifrågavarande arvodesförhöjningar, och att den utredning, som i anledning härav blivit igångsatt, ännu icke vore slutförd. Jag anförde emellertid, att jag hade för avsikt att, så snart ärendet föreläge i färdigberett skick, underställa detsamma Kungl. Maj:ts prövning i och för avlatande av proposition till 1931 års riksdag. Enligt vad preliminära kostnadsberäkningar gäve vid handen, skulle för ändamålet erfordras ett belopp av 100,000 kronor. Jag hemställde därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, till beredande av arvodesförhöjning till här avsedda extra ordinarie ämneslärare, för budgetåret 1931/1932 beräkna ett extra förslagsanslag av 100,000 kronor, och blev denna min hemställan av Kungl. Maj:t bifallen.

Sedan ärendet nu undergått erforderlig förberedande behandling, anhåller jag få ånyo framlägga detsamma till Kungl. Maj:ts prövning.

I en till Kungl. Maj:t ingiven skrivelse har Sveriges extraläraryörening frambållit det trängande behovet av förbättrade löne- och anställningsvillkor för extralärarna och hemställt, att Kungl. Maj:t måtte för de icke ordinarie lärarnas vidkommande överväga möjligheterna av provisoriska åtgärder för beredande av lönetursrätt åt de till ordinarie tjänst behöriga icke ordinarie lärarna vid de allmänna läroverken i överensstämmelse med de för e. o. och extra tjänstemän inom allmänna civilförvaltningen gällande bestämmelser. Ur skrivelsen må anföras följande:

Av en år 1929 av extraläraryöreningen upprättad statistik framgår, bland annat, att extralärarnas medelålder detta år uppgick till 34,8 år, att medel-

åldern för de nyutnämnda adjunkterna var 38,6 år, att antalet tjänstgöringsterminer före första befordran i medeltal utgjorde 16,3 terminer och att 40,5 procent av samtliga extralärare voro familjeförsörjare. Vid i dessa dagar företagna preliminära beräkningar har konstaterats, att dessa siffror (för den sist anförda ha dock inga nya beräkningar gjorts) sedermera förskjutits ytterligare uppåt, bland annat är medelåldern för nyutnämnd adjunkt för närvarande 39,3 år.

Extralärarnas anställningsförhållanden äro synnerligen egendomliga och föråldrade och i hög grad ägnade att hos yrkesutövaren uppväcka känslor av social vantrevnad. Övriga med extralärarna jämförliga statens icke-ordinarie tjänstemän erhålla vid antagandet anställningsbevis och förbli sedan *kontinuerligt* i statens tjänst. En extralärare däremot anställs för termin eller läsår. Under tiden efter det att förordnandet utgår och tills nytt förordnande sker är han icke anställd i statens tjänst. Hans statsanställning är alltså *periodisk*. Denna anställningsform medför för extraläraren icke obetydliga risker — risker, som särskilt för familjeförsörjare måste te sig hart när olidliga — och ökar den otrygghet, som den icke ordinarie ställningen i sig själv innebär. Drabbas han till exempel efter förordnandets utgående av sjukdom, som omöjliggör förnyad anställning, kan han från statens sida icke påräkna någon som helst sjukhjälp, hur många år han än har tjänstgjort.

Efter överbäggande av åtgärder i det av extraläraryöreningen i dess skrivelse begärda syftet har jag låtit inom ecklesiastikdepartementet utarbета följande promemoria, innefattande preliminärt förslag till ändring av bestämmelserna i vissa delar rörande högre arvode till extra eller vikarierande ämneslärare vid högre lärarinneseminarier, allmänna läroverk samt statens folkskoleseminarier.

P. M.

angående preliminärt förslag till avlöningsförmåner för vissa icke-ordinarie lärare vid högre lärarinneseminarier, allmänna läroverk och statens folkskoleseminarier.

Enligt beslut av 1928 års riksdag utgår till vissa extra eller vikarierande lärare vid högre lärarinneseminarier, de allmänna läroverken samt statens folkskoleseminarier arvode med 500 kronor (för manlig lärare) respektive 400 kronor (för kvinnlig lärare) högre belopp per år än för sådan lärare eljest bestämd avlöning. De ifrågavarande lärarna äro sådana, som förvärvat behörighet för anställning såsom ordinarie ämneslärare vid allmänt läroverk och med nit och skicklighet under minst tolv terminer bestritt full tjänstgöring vid någon av nämnda läroanstalter (k. kung. 274/1928).

Härutinnan föreslås följande ändrade grunder:

1. Extra eller vikarierande ämneslärare vid högre lärarinneseminarier, allmänt läroverk eller statens folkskoleseminarium, vilken förvärvat behörighet för anställning såsom ordinarie ämneslärare vid allmänt läroverk och under minst sex terminer varit förordnad att bestrida full tjänstgöring vid någon av nu nämnda läroanstalter samt under minst fyra femtedelar av denna tid med nit och skicklighet fullgjort sådan tjänstgöring, skall åtnjuta arvode, manlig lärare med 3,650 kronor och kvinnlig lärare med 3,250 kronor för år räknat.

2. Här avsedd lärare, som under ytterligare minst sex terminer varit förordnad att bestrida full tjänstgöring vid någon av nyssnämnda läroanstalter, skall under enahanda villkor, som i första momentet sägs, åtnjuta arvode, manlig lärare med 4,000 kronor och kvinnlig lärare med 3,500 kronor för år räknat.

Nedanstående jämförelse utvisar nuvarande och sålunda föreslagna avlönsbelopp för här ifrågavarande befattningshavare.

Extra och vikarierande adjunksbehöriga ämneslärare.

Befattningshavare	Ortsgrupp	Nuvarande lön			Föreslagen lön		
		Lön och dyrtidstillägg Kronor	Provisorisk avlöningsförbättring Kronor	Summa Kronor	Lön med dyrtidstillägg samt provisorisk avlöningsförbättring Kronor	Arvodessförhöjning med dyrtidstillägg Kronor	Summa Kronor
<i>Manliga lärare:</i>							
1:a t. o. m. 3:e året	A—B	4,938	—	4,938	4,938	—	4,938
	C	5,082	—	5,082	5,082	—	5,082
	D	5,226	—	5,226	5,226	—	5,226
	E	5,371	—	5,371	5,371	—	5,371
	F—G	5,371	180	5,551	5,551	—	5,551
4:e t. o. m. 6:e året	A—B	4,938	—	4,938	4,938	350 + 108	5,396
	C	5,082	—	5,082	5,082	350 + 108	5,540
	D	5,226	—	5,226	5,226	350 + 108	5,684
	E	5,371	—	5,371	5,371	350 + 108	5,829
	F—G	5,371	180	5,551	5,551	350 + 108	6,009
7:e och följande år	A—B	5,593	—	5,593	4,938	700 + 217	5,855
	C	5,737	—	5,737	5,082	700 + 217	5,999
	D	5,881	—	5,881	5,226	700 + 217	6,143
	E	6,026	—	6,026	5,371	700 + 217	6,288
	F—G	6,026	180	6,206	5,551	700 + 217	6,468
<i>Kvinnliga lärare:</i>							
1:a t. o. m. 3:e året	A—B	4,480	—	4,480	4,480	—	4,480
	C	4,624	—	4,624	4,624	—	4,624
	D	4,768	—	4,768	4,768	—	4,768
	E	4,912	—	4,912	4,912	—	4,912
	F—G	4,912	180	5,092	5,092	—	5,092
4:e t. o. m. 6:e året	A—B	4,480	—	4,480	4,480	250 + 77	4,807
	C	4,624	—	4,624	4,624	250 + 77	4,951
	D	4,768	—	4,768	4,768	250 + 77	5,095
	E	4,912	—	4,912	4,912	250 + 77	5,239
	F—G	4,912	180	5,092	5,092	250 + 77	5,419
7:e och följande år	A—B	5,004	—	5,004	4,480	500 + 155	5,135
	C	5,148	—	5,148	4,624	500 + 155	5,279
	D	5,292	—	5,292	4,768	500 + 155	5,423
	E	5,436	—	5,436	4,912	500 + 155	5,567
	F—G	5,436	180	5,616	5,092	500 + 155	5,747

Dyrtidstillägg räknade efter 31 procent.

Beräkning av antalet extralärare, vilka äro adjunktstjänstbehöriga, vid allmänna läroverk, högre lärarinneseminariet och folkskoleseminarier, ger för höstterminen 1930 följande resultat (placering inom dyrortsgrupperna angiven):

Extralärare, behöriga till adjunktstjänst, höstterminen 1930.

	A	B	C	D	E	F	G	S:a
Manlig adjunktstjänst med arvodet 3,800 kronor	—	—	9	19	17	17	18	80
Manlig adjunktstjänst med arvodet 3,300 kronor	—	2	7	11	20	19	24	83
Kvinnlig adjunktstjänst med arvodet 3,000 kronor	—	1	3	2	1	3	1	11

Antalet *vikarierande lärare*, behöriga till adjunktstjänst, är icke beräknat. *Icke-adjunktstjänstbehöriga extralärare* höstterminen 1930 äro till antalet 82.

Över denna promemoria hava yttranden avgivits av skolöverstyrelsen och statskontoret, respektive den 8 januari och den 22 januari 1931.

Skolöverstyrelsens utlåtande har följande lydelse:

Förslaget avser en förändring av kungörelsen den 29 juni 1928 (nr 274) angående avlöningsförmåner för vissa extra ordinarie lärare vid högre lärarinneseminariet, allmänt läroverk eller statens folkskoleseminarium. Till grundtanken i förslaget vill överstyrelsen uttala sin anslutning; men överstyrelsen tillåter sig framställa vissa erinringar med anledning av detaljerna i förslagets utformning.

Såsom förutsättning för erhållande av det förhöjda arvodet anges i förslaget, i anslutning till vad som för närvarande är föreskrivet, bland annat tjänstgöring vid läroanstalter av vissa slag och under viss tid. I det förre av dessa båda avseenden tillåter sig överstyrelsen hemställa, att bland de ifrågakarande läroanstalterna må upptagas jämväl de kommunala gymnasierna och gymnasielinjerna. I viktiga avseenden har om dessa gällt och gäller alltjämt, i den mån de fortfarande existera, att de icke äro att betrakta såsom fristående läroanstalter utan tillsammans med de statliga realskolor, med vilka de i varje särskilt fall varit eller äro förenade, bilda en enhetlig läroanstalt. Detta förhållande framgår tydligt av de kungliga brev, med stöd av vilka de upprättats. Det har också mången gång berott nära nog på en tillfällighet, om en icke-ordinarie lärare, som varit anställd vid en sådan läroanstalt, blivit förordnad vid realskolan eller vid gymnasiet. Att under sådana omständigheter, såsom med nu gällande bestämmelser måste ske, från här ifrågakarande tjänstgöring frånräkna vissa delar av en i själva verket ensartad tjänstetid har vid behandling av hithörande ärenden syntts överstyrelsen såsom ett på rent formella grunder vilande nödtvång utan saklig motsvarighet i den faktiska verkligheten. Överstyrelsen vill också framhålla, att frågan gäller endast ett fåtal läroanstalter, vilket genom omorganisationen av de allmänna läroverken blivit ytterligare minskat, och fördenskull har mycket ringa statsekonomisk räckvidd. Då härtill kommer, att hela den föreliggande frågan avser en tillfällig hjälp åt en särskilt missgynnad grupp av lärare och icke någon mera definitiv lönerегleringsått-

gård, anser sig överstyrelsen böra göra ovannämnda hemställen utan hinder därav, att ordinarie lärare för uppflyttning i högre lönegrad för närvarande icke få tillgodoräkna tjänstgöring vid kommunalt gymnasium eller kommunal gymnasielinje.

Vidare vill överstyrelsen framhålla, att det skulle göra de ifrågasatta bestämmelserna tydligare, ifall uttrycket »behörighet för anställning såsom ordinarie ämneslärare vid allmänt läroverk» utbyttes mot »behörighet för lektors- eller adjunktstjänst vid allmänt läroverk eller lektorstjänst vid folkskoleseminarium». Det i promemorian använda uttrycket, vilket redan förekommer i ovannämnda kungörelse nr 274/1928, kan nämligen, med hänsyn till det allt allmännare språkbruk, som exempelvis funnit ett uttryck i § 119 mom. 3 av 1928 års läroverksstadga, lämna utrymme för den tolkningen, att även behörighet till ordinarie ämneslärarinnetjänst vid allmänt läroverk skulle medföra rätt till den ifrågavarande förhöjda avlöningen, en tolkning, som med hänsyn till den för sagda ordinarie tjänster stadgade avlöningen icke kan vara avsedd men som synes ganska svår att med formella grunder vederlägga.

Ytterligare vill överstyrelsen fästa uppmärksamhet vid den avfattning, som i förslaget givits åt bestämmelsen angående längden av den tjänstetid, som erfordras för att komma i åtnjutande av den förhöjda avlöningen. Enligt nu gällande bestämmelser skall vederbörande hava under minst tolv terminer bestritt full tjänstgöring; enligt förslaget skall han hava under minst sex terminer varit förordnad att bestrida full tjänstgöring samt under minst fyra femtedelar av denna tid fullgjort sådan tjänstgöring. Denna avfattning ansluter sig närmare än den nu gällande till vad som är föreskrivet angående ordinarie tjänstinnehavares uppflyttning i högre lönegrad och avser att göra åtnjutandet av den högre avlöningen oberoende av kortare ledigheter. Överstyrelsen finner detta syfte behjärtansvärt men kan, med hänsyn till skillnaden mellan de ordinarie och de icke-ordinarie lärarnas anställningsform, icke ansluta sig till den i promemorian givna avfattningen. I fråga om en ordinarie lärare är det lätt att göra skillnad mellan den tid, under vilken han *innehar* en anställning, och den, under vilken han *tjänstgör* i densamma. Men för en icke-ordinarie lärare föreligger, sådana som dessa lärares anställningsförhållanden för närvarande äro, icke denna skillnad. Om en icke-ordinarie lärare behöver ledighet under någon del av den tid, för vilken han blivit förordnad, blir han för ifrågavarande period icke tjänstledig utan entledigad, varefter han efter samma periods förlopp automatiskt återinträder i det redan tidigare meddelade förordnandet. Under den tid, han varit ledig, har han således i själva verket icke innehaft något förordnande. Under sådana omständigheter komma för en icke-ordinarie lärare anställningstiden och tjänstgöringstiden att sammanfalla, varför det icke kan inträffa fall, då den senare tiden utgör allenast en del av den förra. Med anledning härav skulle överstyrelsen anse lämpligast, att den åsyftade bestämmelsen finge form av ett särskilt moment av lydelse, som överstyrelsen nedan föreslår.

Slutligen tillåter sig överstyrelsen föreslå ytterligare ett moment, vilket meddelar bestämmelse i ett avseende, som i nu gällande författning icke finnes berört, nämligen ett närmare angivande av den tidpunkt, då en lärare tillträder den högre avlöning, till vilken han intjänat rätt.

På grund av vad sålunda anförts får överstyrelsen hemställa, att förslag

i det i den remitterade promemorian avsedda syftet må föreläggas riksdagen, men att förslaget må erhålla följande lydelse:

1. Extra eller vikarierande ämneslärare vid högre lärarinneseminariet, allmänt läroverk eller statens folkskoleseminarium, vilken förvärvat behörighet för lektors- eller adjunktstjänst vid allmänt läroverk eller lektorstjänst vid folkskoleseminarium och med nit och skicklighet under minst sex terminer bestritt full tjänstgöring vid någon av nu nämnda läroanstalter eller vid kommunalt gymnasium eller kommunal gymnasielinje, skall åtnjuta arvode, manlig lärare med 3,650 kronor och kvinnlig lärare med 3,250 kronor för år räknat.

2. Här avsedd lärare, som under ytterligare minst sex terminer bestritt full tjänstgöring vid någon av nyssnämnda läroanstalter, skall under enahanda villkor, som i första momentet säges, åtnjuta arvode, manlig lärare med 4,000 kronor och kvinnlig lärare med 3,500 kronor för år räknat.

3. Ovan angivna arvodesbelopp må jämväl tillkomma här avsedd lärare, som i övrigt fullgjort därför stadgade villkor, ändock att han på grund av vederbörligen styrkt sjukdom varit entledigad från meddelat förordnande under högst $\frac{1}{6}$ av eljest föreskrivna tjänstgöringsperioder.

4. Här föreskriven avlöning tillträdes vid början av terminen efter den, under vilken lärare uppfyllt ovan föreskrivna villkor.

Inom skolöverstyrelsen anmäldes av undervisningsrådet K. A. W. Björck reservation mot vissa delar av det beslutade utlåtandet. Reservanten anför:

Den uppfattning, som kommit till uttryck i överstyrelsens utlåtande, delar även jag, utom i det avseendet, att det efter min mening icke kan vara tillrådligt att vid en provisorisk reglering av nu förevarande karaktär taga i betraktande tjänstgöring fullgjord utom statens tjänst, så mycket mindre som densamma icke får tillgodoräknas av ordinarie befattningshavare. Konsekvenserna av att medgiva tillgodoräknande av tjänstgöring vid icke statlig läroanstalt jämväl under tid, då densamma icke åtnjutit något som helst bidrag av statsmedel, synas mig särskilt betänkliga. Jag kan alltså icke biträda förslaget, att tjänstgöring vid kommunalt gymnasium eller kommunal gymnasielinje må tillgodoräknas.

Jag finner mig slutligen böra erinra, att 1928 års riksdag, med ändring av Kungl. Maj:ts förslag i ärendet, ansett nödigt att åt hithörande bestämmelser giva en provisorisk giltighet till och med läsåret 1934/1935. Då det nu gäller en jämkning av det av riksdagen så nyligen lämnade medgivandet, har jag ansett det vara en självklar förutsättning, att jämväl de sålunda modifierade bestämmelserna böra föreslås att gälla allenast till och med utgången av läsåret 1934/1935.

Statskontoret har anfört följande:

Statskontoret erinrar, att den i mom. 1 av kungörelsen angående avlöningsförmåner för vissa extra ordinarie lärare vid högre lärarinneseminariet, allmänt läroverk eller statens folkskoleseminarier den 29 juni 1928 (nr 274) meddelade föreskriften om högre arvode för vissa extra ordinarie ämneslärare vid nyss uppräknade läroanstalter tillkommit för att kompensera de extra ordinarie lärarna för den minskning i befordringsmöjligheter, som föranletts av den år 1927 beslutade läroverksorganisationens genomförande (se 1928 års riksdags skrivelse nr 8 A, p. 136). Enär sagda organisation beräknades vara i sin helhet genomförd med ingången av höstterminen

1935, beslöts, att tiden för berörda bestämmelses giltighet skulle begränsas till utgången av läsåret 1934/1935.

Då i föreliggande handlingar icke synas hava andragits några skäl för förlängning av ifrågavarande bestämmelses giltighetstid eller för utökning av de genom densamma tillförsäkrade förmånerna, har statskontoret, som icke är i tillfälle att bedöma, huruvida efter riksdagens beslut år 1928 omständigheter inträffat, vilka kunna anses böra föranleda de föreslagna ändringarna, endast velat bringa det förestående i erinran.

Vad angår detaljerna i det framlagda förslaget får statskontoret biträda vad skolöverstyrelsen anfört i sitt i ärendet avgivna utlåtande, med undantag likväl för den av styrelsen gjorda hemställan, att tjänstgöring vid vissa kommunala läroanstalter skulle få tillgodoräknas såsom tjänstetid för erhållande av ifrågavarande arvodesförhöjningar. I denna del instämmer statskontoret i det av reservanten inom skolöverstyrelsen gjorda uttalandet.

Departement-
schefen.

I sitt betänkande med förslag till lönereglering för befattningshavare vid undervisningsväsendet har 1928 års lönekommitté föreslagit ändrade bestämmelser angående icke-ordinarie lärares såväl löne- som anställningsförhållanden. Något förslag på grundval av 1928 års lönekommittés utredningar har icke nu kunnat föreläggas riksdagen, och vid sådant förhållande torde frågan om ändring i de icke-ordinarie lärarnas anställningsförhållanden böra anstå och upptagas till prövning i samband med spørsmålet om definitiv lönereglering för dessa lärare.

Vad däremot angår de extra ordinarie ämneslärares beföringsmöjligheter samt deras därav beroende ekonomiska villkor, så har de sistförflutna årens erfarenhet uppväckt inom kåren allvarliga bekymmer, vilka påfordra uppmärksamhet. Den stigande medelåldern för ordinarie befördran, i följd varav tjänstgöringstiden i extra ordinarie ställning alltmer ökats, utgör en omständighet, som synes mig tala för att trots de rådande statsfinansiella förhållandena söka genomföra någon ekonomisk förbättring för de extra lärare, som med hänsyn till sin kompetens och längden av föregående tjänstgöring synas mig förtjänta att därav komma i åtnjutande. Jag har därvid tagit till utgångspunkt de bestämmelser om arvodesförhöjning för vissa extra lärare, som godtogos av 1928 års riksdag, och tillåter mig hänvisa till den av mig förut omnämnda, inom ecklesiastikdepartementet utarbetade promemorian.

De av Sveriges extraläraryörening anförda siffrorna äro ägnade att giva stöd åt den uppfattningen, att tidigare än först efter tolv terminers eller sex års tjänstgöring arvodesförhöjning borde givas icke-ordinarie lärare med full tjänstgöring vid högre lärarinneseminariet, allmänna läroverk och folkskoleseminarier. Med de särskilt vid de allmänna läroverken rådande beföringsförhållandena — medelåldern för nyutnämnd adjunkt är numera omkring 39 år — synes den ändringen i nu gällande ordning vara lämplig, att icke-ordinarie ämneslärare vid ovan nämnda undervisningsanstalter finge, efter förvärvad behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk, rätt till

arvodesförhöjning efter tre års full tjänstgöring vid meranämnda läroanstalter och sedan efter ytterligare tre års sådan tjänstgöring rätt till lika stor arvodesförhöjning. Det må härvid erinras, att inom den allmänna civilförvaltningen extra ordinarie tjänstemän äga rätt till uppflyttning i högre löneklass efter att hava tillhört en och samma löneklass under tre år.

Det kan mot sådan anordning invändas, att för befattningshavare vid samma slags institutioner två olika tidsintervaller för ålderstillägg skulle komma att gälla, i det att ordinarie lärare åtnjuta ålderstillägg efter fem år, medan för extra ordinarie lärare tre års intervall föreslås. Häremot torde kunna göras gällande, att redan nu föreligger samma slags olikhet, fem år mot sex år.

Det nu såsom förhöjning utgående arvodet för extra ordinarie manlig lärare är 500 kronor och för kvinnlig 400 kronor. Jag föreslår i stället, att två arvodesförhöjningar utgå, och att varje förhöjning bestämmas till 350 kronor för manlig lärare och 250 kronor för kvinnlig lärare.

För jämförelse lämnas här en översikt över avlöningsförmåner för adjunkt i lägsta lönegraden.

A. Manlig adjunkt

Dyrort	Grundlön	Tillfällig löneförbättring	Dyrtids-tillägg 31 %	Provisorisk avlöningsförbättring	Summa
A—B	4,300	600	1,519	—	6,419
C	4,300	700	1,550	—	6,550
D	4,300	800	1,581	—	6,681
E	4,300	900	1,612	—	6,812
F—G	4,300	900	1,612	300	7,112

B. Kvinnlig adjunkt samt ämneslärarinna med adjunktskompetens

A—B	3,600	550	1,286: 50	—	5,436: 50
C	3,600	650	1,317: 50	—	5,567: 50
D	3,600	750	1,348: 50	—	5,698: 50
E	3,600	800	1,364: —	—	5,764: —
F—G	3,600	800	1,364: —	240	6,004: —

Jämföras med nu angivna slutsiffror de av mig i promemorian återgivna slutsiffrorna, finner man, att en i flertalet fall väsentlig skillnad föreligger mellan adjunkts begynnelselön och det föreslagna högsta extraläroararvodet. Vidare vill jag erinra, att 1928 års lönekommittés förslag innebär för adjunktskompetent manlig extra ordinarie lärare å billigaste ort lägst 5,400 kronor, efter sex år 6,480 kronor och å dyraste ort lägst 6,936 kronor, efter sex år 8,304 kronor samt för adjunktskompetent kvinnlig extra ordinarie lärare å billigaste ort lägst 4,320 kronor, efter sex år 5,400 kronor och å

dyraste ort lägst 5,568 kronor, efter sex år 6,936 kronor. Mitt förslag kan således icke innebära något föregripande av nämnda kommittés förslag.

I likhet med statskontoret och reservanten inom skolöverstyrelsen anser jag, att nu ifrågasatta anordning bör gälla allenast till utgången av läsåret 1934/1935, ehuru jag icke är på förhand övertygad därom, att vid sagda tidpunkt genomförandet av läroverkens omorganisation medfört den väsentliga inskränkning av extralärarsystemet, som vid 1927 års riksdag verkställda beräkningar byggde på.

De av skolöverstyrelsen gjorda erinringarna mot det preliminära förslagets formulering kunna dess mera av mig godtagas, som därigenom anordningens syfte tjänas. Av reservanten inom skolöverstyrelsen anförda betänkligheter mot bestämmelsens tillämpning jämväl beträffande tjänstgöring, vilken fullgjorts vid icke-statlig läroanstalt, finner jag böra tillmätas betydelse. Jag anser de nuvarande bestämmelserna för lärare vid kommunala gymnasier och gymnasielinjer böra i här ifrågavarande avseende fortfarande gälla.

Kostnaderna för den föreslagna arvodesförhöjningen hava med utgångspunkt från antalet extra lärare med här ifrågavarande olika tjänstgöringslängd ansetts kunna beräknas till 95,000 kronor, innebärande alltså en kostnadsökning med 40,000 kronor i förhållande till det för motsvarande ändamålet nu utgående anslaget.

Under återopande av vad jag sålunda anført, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels besluta följande ändrade grunder angående avlöningsförmåner för vissa extra ordinarie ämneslärare vid högre lärarinneseminarier, allmänt läroverk eller statens folkskoleseminarier, att gälla från och med läsåret 1931/1932 till och med läsåret 1934/1935:

1) Extra eller vikarierande ämneslärare vid högre lärarinneseminarier, allmänt läroverk eller statens folkskoleseminarium, vilken förvärvat behörighet för lektors- eller adjunktstjänst vid allmänt läroverk eller lektorstjänst vid folkskoleseminarium och med nit och skicklighet under minst sex terminer bestritt full tjänstgöring vid någon av nu nämnda läroanstalter, skall åtnjuta arvode, manlig lärare med 3,650 kronor och kvinnlig lärare med 3,250 kronor för år räknat.

2) Här avsedd lärare, som under ytterligare minst sex terminer bestritt full tjänstgöring vid någon av nyssnämnda läroanstalter, skall under enahanda villkor, som i mom. 1 säges, åtnjuta arvode, manlig lärare med 4,000 kronor och kvinnlig lärare med 3,500 kronor för år räknat.

3) Ovan angivna arvodesbelopp må jämväl tillkomma här avsedd lärare, som i övrigt fullgjort därför stadgade

villkor, ändock att han på grund av vederbörligen styrkt sjukdom varit entledigad från meddelat förordnande under högst en femtedel av eljest föreskrivna tjänstgöringsperioder.

4) Här föreskriven avlöning tillträdes vid början av terminen efter den, under vilken lärare uppfyllt ovan föreskrivna villkor.

dels ock, vid bifall till ovan framlagda förslag, under åttonde huvudtiteln till arvodesförhöjning åt i det föregående nämnda icke-ordinarie lärare för budgetåret 1931/1932 anvisa ett *extra* förslagsanslag av kronor 95,000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Einar Sprinchorn.
